

bağlantılıken, metafizik ise daha çok idealist felsefeyle bağlantılıdır.

Ama hepsinin az çok bir toplumsal gelişmeyle bağlantısı vardır. İnsanlığın ilk dönemlerinde de, şimdi de vardır. Önemli olan insanın gelişiminde dinin veya felsefenin rolünü görmek ve ne anlam ifade ettiğini bilebilmektir. Yani siz şimdi dine göre mi, felsefeye göre mi düşünüyorsunuz, bunu anlamalısınız. Düşünce temelini dinsel midir, felsefik midir, anlamamızın gerekir. Tabii burada bir kategori de bilimsel düşüncedir. Bilimsel düşünce, dine göre de, felsefeye göre de maddi yaşamı daha objektif izah eder. Yani iki kere iki dört eder, gibi iddiası vardır. Öyle bir niteliğe sahiptir. Adı üzerinde, bilimsel düşünce veya toplumsal bilimlerle fizik bilimi, kimya bilimi, biyoloji bilimi, hatta eğer öyle denilirse -ki bazı temel eğilimler bulunmaya çalışılıyor psikoloji bilimi.

Bilimsel düşüncenin diğerleri ile farkı nedir? Bilimsel düşünce diğerlerine göre evrenin, doğanın, toplumun bir alanını daha iyi tanımlayabilir. Neden ve sonuçlarıyla birlikte izah edilebilir durumda ele alıyor. Tabii bu da insana bir tür kuvvet vermiştir. Bilime göre düşünmek şu anda temeldir ve insan bununla ilerlemektedir. Ancak din de tarih boyunca insanı ilerletmiş, ayakta tutmuştur. Felsefe de aynı rolü oynadı ve halende oynuyor. Sadece bilimsellikte bir gelişme vardır. Bilem önceden de, insan edimi, eylemi başlar başlamaz da vardı. Yani insan avcılık yaparken, bazı ilk tarama faaliyetlerini geliştirirken bilim vardı. Bu faaliyetlerdeki bilimsel yön nedir? İşte **'ben şöyle avıma yönelirsem, şöyle vurursam avımı düşürürüm'** demek bilimsel bir yaklaşımdır. Ya da **'şu tarlayı şöyle ekersem, karşılığında şunu alırım'** yaklaşımı da bilimsel bir düşüncedir ve insanlık tarihi kadar bir geçmiş

vardır. Yani bilimsellik yalnız günümüze özgü bir durum değildir. Ama günümüzde çok sistemlidir ve çok değişik alanlarda oldukça gelişmiştir.

Günümüzde bilimin özellikle yol açtığı teknik, acaba insanı ne kadar imhaya götürüyor diye tartışılıyor.

Bugün bilimin tahrik ettiği veya yol açtığı teknik gelişme, insan toplumunu en az dini doğmalar kadar, yine bazı felsefi bağnazlıklar kadar tehdit ediyor. Hatta denilebilir ki, yakın dönemde en çok da bilime dayalı teknik, insan sonunun getirebilir. Eğer tedbiri alınmazsa, teknik insanın yutan canavarlar yaratabilir. Nitekim atıp bir canavardır veya bugün çevreyi tümüyle tahrip eden canavar tekniktir.

Eskiden de canavarlar vardı, ama insanlar o canavarlara karşı kendilerini koruyabiliyorlardı. İlk çağlarda, insanlığın başlangıç dönemlerinde kendini koruyabilen insan, şimdi teknik canavarlarına karşı kendini koruyamıyor. Hatta olası bir kaç yüzyıl sonraki teknolojinin canavarları daha tehlikeli olabilir. Elbette ki insan burada kendini savunmayı bilecektir.

PKK, ideolojisiz ve moralsiz halk gerçekliğinin öncelikle ideoloji ve moral bulma hareketidir

Genellikle insanlar yaşadıkları dönemi, son çağ olarak değerlendirirler. Kendi içinde bu her zaman böyle gözükse de aslında böyle değildir, değişkenlik esastır. Evet, değişkenlik diyalektik bir ilke gereğidir. Ama bunu da doğru değerlendirmek gerekir. Değişkenlik, gerçekleşeni görmemek anlamına gelmez. Bir dönemin temel gelişmişlik düzeyi, değerleri vardır, onlar görüldüğünde, değişkenliğin bir anlamı olabilir. Aksi halde **'her şey değişiyor'** dersen bir palavracı olursun. Sanıyorum bizde de değişkenlik biraz palavracılık biçiminde anlaşılı-

yor. Değişkenliği anlayabilmek için kalıcı olanı görmek gerekir. İnsanlık tarihi kadar kalıcı olan, hiç değişmeyecek değerler vardır. Ama bir de değişmesi gereken değerler vardır. Böyle bir değişkenlik veya felsefi anlayışın sahibi olmalıyız.

Kısaca, görülmesi gereken hususlar şunlardır. İnsansal gelişmede düşünce ve ideolojiler, ister sihir, büyü ve dinsel, ister felsefi ve bilimsel düzeyde ifade edilsin, kesinlikle yaşamla içiçe olur. Yaşam bu disiplinler olmadan yürümez.

İnsan tasarladığı, kendini felsefik kıldığı, kendini bilimsel kıldığı oranda insandır. Ama nereden neresine ağırlık verir, nereden neresini esas alır, nerede değişiklik geçirir, nerede ne kadar hangi ideolojik biçime ihtiyaç var, nerede ne kadar onun gerçekleştirme disiplinine, moraline ihtiyacı var? Bunlar doğru tespit edilirse, o toplum sağlıklıdır, o toplum özgürdür, o toplum kendini yaşatır. Ama beceremez ve ideolojik sorununu, moral sorununu halledemezse, o toplum düşer. Hükümdeyken düşer, düşerken de dağılır ve eriyip gider.

Şimdi bizim Kürt toplumu da biraz düşen bir toplumu ifade ediyor. Kürt toplumu düşen ve daha da kötüsü dağılmakla yüz yüze olan bir toplumdur. Çünkü ideolojik, moral düzeyi yıkılmış bir toplumsal gerçekliktir.

Tam da bu noktada **PKK nedir?**

PKK, ideolojisi ve morali yıkılan halk gerçekliğinin öncelikle ideolojiyi ve morali bulma hareketidir.

Bunu çok iyi anlamak gerekir, çünkü kilit bir anlama sahiptir. Öncelikle toplumsal düşüşümüzü, dağılmaımızı önleyecek düşünce gücünü, ideolojiyi ve bunları üstün bir iradeyle sergileyecek morali yaşama bağlılıkla göstererek ve yaşamsal kılarak bir çok sorunu çözeceğiz. Buna ihtiyacımız da vardır. Ben başka bir çözüm de göremiyorum.